

1

מקום להידוק
דפי השאלון

75281

משרד החינוך

אגף בכיר בחינוך

המנהל הפדגוגי

מחברת בחינה

לנבחנים ולנבחנות שלום,

יש לקרוא את ההוראות בעמוד זה ולמלא אותן בדיוקנות. אי-מילוי ההוראות עלול לגרום לתקלות ואף להביא לפסילת הבחינה. הבחינה נועדה לבדוק הישגים אישיים, ולכן יש לעבוד עבודה עצמית בלבד. בזמן הבחינה אין להיעזר בזולת ואין לתת או לקבל חומר בכתב או בעל פה.

אין להכניס לחדר הבחינה חומר עזר – ספרים, מחברות, רשימות – חוץ מ"חומר עזר מותר בשימוש" המפורט בגוף השאלון או בהוראות מוקדמות של המשרד. כמו כן אין להכניס לחדר הבחינה טלפונים או מכשירים אלקטרוניים אחרים. שימוש בחומר עזר שאינו מותר יוביל לפסילת הבחינה.

לאחר סיום כתיבת הבחינה יש למסור את המחברת למשגיח ולעזוב בשקט את חדר הבחינה.

יש להקפיד על טוהר הבחינות!

הוראות לבחינה

- יש לוודא כי במדבקות הנבחן שקיבלתם מודפסים פרטיכם האישיים. אין להוסיף או לשנות שום פרט במדבקות, כדי למנוע עיכוב בזיהוי המחברת וברישום הציונים.
- אם לא קיבלתם מדבקה, יש למלא בכתב יד את הפרטים במקום המיועד למדבקות הנבחן.
- אסור לכתוב בשולי מחברת הבחינה (החלק המקווקו) משום שחלק זה לא ייסרק.
- לטייטה ישמשו אך ורק דפי מחברת הבחינה שיועדו לכך.
- אין לתלוש או להוסיף דפים. מחברת שתוגש לא שלמה תעורר חשד לאי-קיום טוהר הבחינות.
- אין לכתוב שם בתוך המחברת משום שהבחינה נבדקת בעילום שם.

בהצלחה!

מדבקת שאלון ملصقة نموذج امتحان שאלון: 075281 עברית עצמאי	מדבקת נבחן והתאמות ملصقة ممتحن وملاءمات <table><tr><td>שנה السنة</td><td>חודש الشهر</td></tr><tr><td>מועד موعد</td><td></td></tr><tr><td>סמל ביה"ס</td><td>מס' תעודת הזהות</td></tr><tr><td>رقم المدرسة</td><td>رقم الهوية</td></tr></table> יש להדביק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם) يجب هنا ↑ إلصاق ملصقة ممتحن (بدون اسم)	שנה السنة	חודש الشهر	מועד موعد		סמל ביה"ס	מס' תעודת הזהות	رقم المدرسة	رقم الهوية	מדבקות לנבחנים ملصقات للممتحنين
שנה السنة	חודש الشهر									
מועד موعد										
סמל ביה"ס	מס' תעודת הזהות									
رقم المدرسة	رقم الهوية									

יש לסמן במשבצת ☐ אם ניתנה מחברת נוספת
يجب الإشارة في المربع إذا أُعطي دفتر إضافي
* التعليمات باللغة العربية على ظهر الصفحة

الإدارة التربوية
وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير لامتحانات

دفتر امتحان

تحية للممتحنين وللممتحنات،

يجب قراءة التعليمات في هذه الصفحة والعمل وفقاً لها بدقة. عدم تنفيذ التعليمات قد يؤدي إلى عواقب مختلفة وحتى إلى إلغاء الامتحان. أعد الامتحان لفحص التحصيلات الشخصية، لذلك يجب العمل بشكل ذاتي فقط. أثناء الامتحان، لا يُسمح طلب المساعدة من الغير، ولا يُسمح إعطاء أو الحصول على مواد مكتوبة أو شفوية.

لا يُسمح إدخال مواد مساعدة - كتب، دفاتر، قوائم - إلى غرفة الامتحان، ما عدا "مواد مساعدة يُسمح استعمالها" المفصلة في نموذج الامتحان أو في تعليمات مسبقة من وزارة التربية والتعليم. كما لا يُسمح إدخال هواتف خلوية أو أجهزة إلكترونية أخرى إلى غرفة الامتحان. استعمال مواد مساعدة لا يُسمح استعمالها سوف يؤدي إلى إلغاء الامتحان. بعد الانتهاء من كتابة الامتحان، يجب تسليم الدفتر للمراقب ومغادرة غرفة الامتحان بهدوء.

يجب التقيد بنزاهة الامتحانات!

تعليمات لامتحان

1. يجب التأكد بأن تفاصيلكم الشخصية مطبوعة على ملصقات الممتحن التي حصلتم عليها. لا يُسمح إضافة أو تغيير أية تفاصيل في الملصقات، وذلك لمنع عواقب في تشخيص الدفتر وفي تسجيل العلامات.
2. في حال عدم حصولكم على ملصقة، يجب ملء التفاصيل في المكان المعد لملصقة الممتحن، بخط يد.
3. لا يُسمح الكتابة في هوامش الدفتر (في المنطقة المخططة)، لأنه لن يتم مسح ضوئي لهذه المنطقة.
4. للمسودة تُستعمل أوراق دفتر الامتحان المعدة لذلك فقط.
5. يُمنع نزع أو إضافة أوراق. الدفتر الذي يُسلم ناقصاً يُثير الشك بعدم الالتزام بنزاهة الامتحانات.
6. لا يُسمح كتابة الاسم داخل الدفتر، لأن الامتحان يُفحص بدون ذكر اسم.

نتمنى لكم النجاح!

מדינת ישראל
משרד החינוך

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשפ"ג, 2023
מספר השאלון: 75281
נספחים: נספח 1 – מאמרים
נספח 2 – דף עזר

עברית: הבנה, הבעה ולשון

לבתי ספר עצמאיים

הוראות

- א. משך הבחינה: שלוש שעות.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני חלקים.
חלק ראשון	–	הבנה והבעה	–	50 נקודות
חלק שני	–	לשון	–	50 נקודות
- פרק א: שם המספר, אותיות השימוש ומילות היחס
- פרק ב: תחביר
- פרק ג: מערכת הצורות
- יש לבחור באחד הפרקים
סך הכול	–	100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר (נספח 2).
- ד. הוראה מיוחדת: יש לענות על השאלות בגוף שאלון זה לפי ההוראות.

שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 75281 + נספחים

חלק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

קראו את המאמרים א–ג שבנספח 1 המצורף, וענו על כל השאלות 1–5 שלפניכם.

הקפידו על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

1. במאמר א מוצגות שתי טענות שרווחות בציבור, והכותב מתמודד איתן.

א. כתבו את שתי הטענות הרווחות. (4 נקודות)

ב. (1) הכותב משיב לכל אחת מן הטענות הרווחות. מתשובותיו עולה טענה אחת משותפת.

כתבו את הטענה של כותב המאמר. (3 נקודות)

(2) האם כותב מאמר ב מסכים עם טענתו של כותב מאמר א או מתנגד לה? העתיקו ממאמר ב משפט

המוכיח את תשובתכם. (3 נקודות)

2. הרב אונגר (מאמר א) מזכיר את התפילה בפסקה ב ובפסקה ד במאמר.

א. מהו התפקיד הטיעוני של התפילה בפסקה ב? (2 נקודות)

ב. בשתי הפסקות הרב אונגר מציג גישות שונות של המתפלל.

מהו ההבדל בין שתי הגישות מבחינת נקודת המבט של המתפלל? (נקודה אחת)

3. במאמר א, פסקה ה מובאים דברי המדרש: "הצדיקים – ליבם ברשותם" (בראשית רבה סז, יח).

הרב אונגר לומד מציטוט זה מהו היחס הרצוי של כל אדם לרגשותיו.

א. כתבו מהו היחס הרצוי, לפי הרב אונגר. (3 נקודות)

ב. גם הרב פרידמן (מאמר ב) וגם מלכה וגנר (מאמר ג) מביעים רעיון דומה בנוגע ליחס לרגשות.

העתיקו מכל אחד מן המאמרים ב, ג משפט המביע רעיון זה. (4 נקודות)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 75281 + נספחים

4. לפניכם ציטוטים מן המאמרים א, ג.

- "אדם בעל אישיות כזו יכול להרגיע את עצמו כאשר הוא חש מועקה או תסכול". (מאמר א, פסקה ה)
 - "אדם שהאינטליגנצייה הרגשית שלו מפותחת מסוגל לזהות רגשות שלו ורגשות של אחרים". (מאמר ג, פסקה ד)
- א. למי מועילה האינטליגנצייה הרגשית, לפי כל אחד מן הציטוטים? (2 נקודות)

מאמר א: _____

מאמר ג: _____

ב. על פי מאמר ב, פסקות ז-ט, כתבו לאיזה משני הציטוטים שלעיל דומה דעתו של כותב מאמר ב.

העתיקו ממאמר ב משפט המוכיח את קביעתכם. (3 נקודות)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 75281 + נספחים

5. מטלת כתיבה (25 נקודות)

בקורס שאתם משתתפים בו העוסק בפיתוח האישיות התבקשתם לכתוב סקירה על הרגשות בחיינו.
בסקירה הציגו את ההשפעות השליליות של הרגשות על חיינו, ואת תרומתה של האינטליגנצייה הרגשית לחיי האדם.
התבססו על שני **המאמרים** א ו-ב בלבד.
הקפידו על דרכי מסירה מקובלות ועל אזכור מקורות המידע בגוף הסקירה ובסופה (ביבליוגרפיה).
כתבו בהיקף של 100–200 מילים. השתמשו בעמוד זה לכתובת טיוטה, ואת הסקירה כתבו בעמודים **7–8**.

טיוטה

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 75281 + נספחים

[illegible]

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 75281 + נספחים

Lined area for writing the answer.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 75281 + נספחים

חלק שני – לשון (50 נקודות)

בחלק זה שלושה פרקים. יש לענות על שני פרקים: על פרק א – חובה, ועל אחד מן הפרקים ב–ג.

פרק א: שם המספר ואותיות השימוש – חובה (10 נקודות)

בפרק זה ענו על שאלה 6.

6. לפניכם קטע ובו אפשרויות להגיית שם המספר ואותיות השימוש וכן מספרים מודגשים. הקיפו את הצורה הנכונה מבין האפשרויות להגיית שם המספר, וכתבו במילים את המספרים המודגשים. (אין צורך לנקד)

בגיליון **תשע / תשע** של כתב עת של ארגון ציבורי התפרסם מאמר בנושא "אינטליגנצייה רגשית והקשר שלה לעבודה". המאמר פורסם בשנת **אלפים ותשע עשרה / אלפים ותשע עשרה** ומתבסס על 5 מחקרים. הנושא שנבדק **בחמש / בחמשה / בחמשת** המחקרים הוא המיומנויות הרגשיות הנדרשות מעובדים במקומות עבודתם.

ממצאי המחקר הראשון מלמדים שתקשורת אפקטיבית היא 1 מאבני היסוד של מערכת יחסים בין עובדים. המחקר השני מציין 3 סגנונות של הקשבה ובהם הקשבה מתוך אמפתיה והקשבה ביקורתית.

בסקר שנערך בקרב מנהלי חברות, 62 אחוזים מן המנהלים קבעו שנדרשות מיומנויות רגשיות בגיוס עובדים חדשים. במחקר שבדק את ההשפעה של הרגש על התפקוד במקום העבודה השתתפו מאה חמישים ו**שמונה / שמונה** עובדים ועובדות בתפקידי שירות לקוחות. כל עובד משרת בממוצע 46 לקוחות ביום. המחקר מגלה כי עובדים המספקים שירות ומדחיקים את רגשותיהם בזמן העבודה, פוגעים בעצמם, בשביעות הרצון של הלקוח ובארגון.

במקומות עבודה רבים עובדים מוחלפים ברובוטים. מספר הרובוטים בתעשייה בארצות הברית גדל פי 2 בעשור האחרון, אולם הכול מודים כי את העובדים במקצועות הקשורים ברגש אי אפשר להחליף ברובוטים.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 75281 + נספחים

לפניכם שני פרקים: פרק ב – תחביר, פרק ג – מערכת הצורות.
בחרו בפרק שלמדתם: בפרק ב – תחביר **או** בפרק ג – מערכת הצורות.
בפרק שבחרתם ענו על השאלות לפי ההוראות.

ציינו את שם הפרק שבחרתם: _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 75281 + נספחים

פרק ב: תחביר (40 נקודות)

בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 7–11 (לכל שאלה – 10 נקודות).

שימו לב: בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.

7. לפניכם שלושה משפטים.

I. המערכת השכלית מתמקדת בדברים הרחוקים והכלליים, ואילו המערכת הרגשית מתמקדת בדברים

הקרובים והפרטיים.

II. מנגנוני ההגנה שלנו מסייעים לנו לעיתים בהתמודדות עם מצבים קשים, עם זאת שימוש בלתי מושכל בהם

עלול להזיק.

III. השכל לעומת הרגש הוא איטי, שקול ומחושב.

א. כתבו על יד כל משפט את סוגו התחבירי.

ב. (1) לשניים מן המשפטים יש אותו קשר לוגי.

ציינו את מספריהם של משפטים אלה, וכתבו מהו הקשר הלוגי המשותף.

המשפטים: _____

הקשר הלוגי המשותף: _____

(2) מהו הקשר הלוגי במשפט האחר? _____

ג. המירו את משפט II במשפט מסוג תחבירי אחר. שמרו על הקשר הלוגי שבמשפט הנתון.

ד. לפניכם משפט מורכב.

תחמו את הפסוקיות במשפט, וכתבו מעל כל אחת מן הפסוקיות את התפקיד התחבירי שלה.

כשם שאדם זקוק לשכל המכוון אותו בחייו, כך הוא זקוק לרגש המעורר בו אנרגיות.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 75281 + נספחים

8. א. לפניכם שלושה משפטים מורכבים.

בכל אחד מהם תחמו את הפסוקית, וכתבו מעליה את תפקידה התחבירי.

(1) כותב המאמר טוען שפרשנות שגויה של אירוע גורמת לאדם צער. _____

(2) חשוב שנפתח את כישורי האינטליגנצייה הרגשית שלנו. _____

(3) רגשות חיוביים הם גורם מכריע בקבלת ההחלטות של כל אדם, שכן תחושה טובה מייצרת ביטחון

בהווה ואמון בעתיד. _____

ב. לפניכם שלושה משפטים מורכבים נוספים, (4)–(6), ובכל אחד מהם פסוקית הפותחת במילת השעבוד "כי".

(4) נראה לנו כי אירועי החיים מייצרים את הרגשות.

(5) נזכור כי המציאות היא לעולם אובייקטיבית.

(6) אדם בעל אינטליגנצייה רגשית מפותחת מסוגל למתן את רגשותיו בשעת כעס כי המודעות שלו

מכוונת אותו לשליטה ברגשותיו.

• ליד כל משפט בסעיף א כתבו את מספרו של המשפט בסעיף ב שיש בו פסוקית באותו תפקיד תחבירי.

• כתבו מעל כל אחת מן המילים המסומנות בקו במשפט (6) את תפקידה התחבירי.

ג. לפניכם משפט מורכב, ובו נתחמה פסוקית לוואי.

אנשים המודעים לרגשותיהם מנהלים אותם בתבונה.

המירו את המשפט במשפט מורכב שבו פסוקית הלוואי תהיה פסוקית נושא.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 75281 + נספחים

9. א. לפניכם שני משפטים ובהם תמורה.

I. במצב אידיאלי האדם משכיל לנהל את רגשותיו – הן את הרגשות החיוביים הן את הרגשות השליליים.

II. לאדם דרושה מודעות לרגשותיו, כלומר זיהוי הכוחות המייצרים את הרגשות.

(1) העתיקו מכל אחד מן המשפטים את התמורה שבו.

משפט I: _____

משפט II: _____

(2) בכל משפט מסומנת מילה בקו. הקיפו את המשפט שהמילה המסומנת בו היא ביטוי מכליל.

(3) כתבו מעל כל אחת מן המילים המסומנות בקו במשפטים את תפקידה התחבירי.

ב. לפניכם משפט מורכב.

מודעות עצמית וניהול רגשות הם מן הרכיבים באינטליגנציה הרגשית המסייעים לאדם בבניית אישיותו וברוחותו הנפשית.

המירו את המשפט המורכב במשפט פשוט שיש בו תמורה.

ג. לפניכם שני משפטים, ובהם חלקים כוללים.

I. בעקבות אירועים שונים מתעוררים באדם תסכול או ייאוש.

II. במסע חייו האדם זקוק להגה המנווט את מהלכיו ולכוח המנוע המקדם אותו.

(1) סמנו קו מתחת לחלק הכולל בכל אחד מן המשפטים.

(2) בכל אחד מן המשפטים ציינו מעל החלק הכולל את התפקיד התחבירי שלו במשפט.

(3) ציינו מהו הקשר הלוגי בחלק הכולל במשפט I. _____

(4) כתבו את הסוג התחבירי של משפט II. _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 75281 + נספחים

10. א. לפניכם שלושה משפטים. בשניים מהם יש הסגר.
- I. לפעמים נדמה לנו שאיננו יכולים להתמודד עם הרגשות שלנו.
- II. למחשבה שלנו יש השפעה רבה על הרגשות שלנו, ובוודאי יש לה השפעה ניכרת על התוצאות של הרגשות האלה.
- III. לאמיתו של דבר, המודעות לכוחות המשפיעים על האדם מכוונת אותו לשליטה ברגשותיו.
- (1) הקיפו את מספר המשפט שאין בו הסגר.
- (2) סמנו קו מתחת להסגר בכל אחד מן המשפטים האחרים.
- (3) ציינו את התפקיד המשותף של ההסגרים שסימנתם. _____
- ב. לפניכם קטע קצר.
- פעולה הנעשית מתוך דחף רגשי ללא מחשבה או תכנון עלולה להפר את האיזון העדין של יחסינו עם הזולת. סיכויי הצלחתה של פעולה כזו אינם גבוהים, וכשפעולות כאלה חוזרות ונשנות, כנראה נחוש ונחוה תסכול מתמשך.
- (1) סמנו בקו את כל הנשואים שבקטע.
- (2) העתיקו מן הקטע את הנשואים המורחבים. _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 75281 + נספחים

11. א. לפניכם קטע.

מסקנות ממחקר העוסק באינטליגנצייה רגשית בגיל הרך:

אינטליגנצייה רגשית היא יכולת מולדת. אף על פי כן יש דרכים לשיפור יכולת זו על ידי מתן אפשרויות הבעה רגשית לילדים. דרך אחת היא נתינת לגיטימציה להבעת רגשות כדי שהילדים יפתחו מודעות לרגשות הזולת. דרך נוספת היא השמעת סיפורים ושירים התורמים לטיפוח הרגשי. כך תיווצר אצל הילדים מודעות לאחריות שלהם למעשיהם.

על פי הקטע ועל פי הכותרת שלו, כתבו שלושה משפטים עצמאיים שונים בתוכם, שכל אחד מהם יבטא דרך מסירה שונה: משפט אחד פשוט, ושני משפטים מורכבים בעלי פסוקית פשוטה.

- (1) _____
- (2) _____
- (3) _____

ב. לפניכם משפט שיש בו דר־משמעות.

שמענו הרצאה על טיפולים רגשיים בזמן מגפת הקורונה.

- (1) סמנו בקו את הצירוף היוצר את הדר־משמעות במשפט.
 - (2) לכל אחת מן המשמעויות של המשפט כתבו את התפקיד התחבירי של הצירוף שסימנתם, וציינו את המילה או הצירוף שאליהם הוא מתקשר.
- משמעות I: התפקיד התחבירי: _____ המילה/הצירוף: _____
- משמעות II: התפקיד התחבירי: _____ המילה/הצירוף: _____

ג. לפניכם משפט, ובו שתי מילים המסומנות בקו.

אנשים חסרי אינטליגנצייה רגשית אינם מודעים לרגשותיהם, ואין להם יכולת הבנה של רגשות האחר.

ציינו מעל כל אחת מן המילים המסומנות בקו את התפקיד התחבירי שלה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 75281 + נספחים

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 12–16 (לכל שאלה – 10 נקודות).

שימו לב: בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.

12. א. בטבלה שלפניכם משפטים ובהם פעלים מודגשים.

נתחו בטבלה את הפעלים המודגשים: ציינו את השורש ואת הבניין של כל פועל.

הפועל	השורש	הבניין
במקום להתפלל שהמציאות תשתנה, נתפלל שאנחנו נִשְׁתַּנֶּה.		
אם רגשותינו ישתנו נוֹכַל לחיות חיים נוחים, רגועים ויעילים.		
עלינו לִזְהוֹת את התכונות החסרות לנו כדי להתמודד עם המציאות.		
רבים מן התלמידים שקיבלו ציונים נמוכים תִּפְקְדוּ היטב בחברה.		
שליטה ברגשות מְעִידָה על אינטליגנצייה רגשית.		
מן המחקרים מוכָח שאינטליגנצייה רגשית מתפתחת עם הגיל.		

ב. לפניכם ארבע מילים (1)–(4).

- (1) מְשִׁיב _____
- (2) מְשִׁיב _____
- (3) מוֹשְׁבָה _____
- (4) שְׁבִי _____

לכל אחת מן המילים (1)–(4) התאימו מילה שנגזרה מאותו השורש מבין המילים שלפניכם.

תְּשׁוּבָה, נוֹשֶׁבֶת, נִשְׁבָּתָה, שֵׁב

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 75281 + נספחים

13. לפניכם קטע ובו מילים המסומנות בקו.

לבעלי מנת משכל גבוהה שאין להם אינטליגנצייה רגשית יש ביטחון ביכולת האינטלקטואלית שלהם. הם מביעים את מחשבותיהם בבהירות ובשטף אך נמנעים מהבעת רגשות. בדרך כלל מדובר באנשים מקובעים, נעדרי ספונטניות ומנותקים מרגשות הזולת. לעיתים נראה שהם מגלים יחס צונן ואדיש לסביבתם. לעומתם בעלי אינטליגנצייה רגשית הם אנשים מאוזנים מבחינה חברתית, גלוי לב ובעלי יכולת מצוינת ליצור קשר עם אחרים ולגלות סימפטיה ואכפתיות לזולת. הם מאופיינים בחיי רגש עשירים, ונוטים להביע רגשות ולחוש תחושה חיובית בנוגע לעצמם.

א. מהו חלק הדיבור המשותף לכל המילים המודגשות בקטע? _____

ב. העתיקו מבין המילים המודגשות –

(1) שלוש מילים במשקלי הבינוני – משלושה בניינים שונים.

כתבו ליד כל מילה את הבניין שלה.

_____ המילה: _____ הבניין:

_____ המילה: _____ הבניין:

_____ המילה: _____ הבניין:

(2) מילה אחת שנוצרה בדרך של שורש ומשקל (שאינה בבינוני). _____

כתבו את המשקל של המילה שהעיתם. _____

ג. לפניכם שתי מילים שנוצרו בדרך של בסיס וצורן סופי: **חיובי**, **אינטלקטואלי**.

ציינו מהו ההבדל בין הבסיס של המילה **חיובי** ובין הבסיס של המילה **אינטלקטואלי**.

ד. לפניכם משפט.

בדרך כלל תגובה רגשית היא תגובה **מִידִית**, וכדי שתהיה שקולה ומחושבת צריך "לספור עד עשר".

המילה **מִידִית** נוצרה בשני שלבים.

לפניכם מוצגים שני השלבים. בכל שלב כתבו את הצורן הסופי, את סוג הצורן ואת משמעותו.

שלב 1: המילה **מִידִית** – הצורן הסופי: _____

_____ סוג הצורן:

_____ משמעות הצורן:

שלב 2: המילה **מִידִית** – הצורן הסופי: _____

_____ סוג הצורן:

_____ משמעות הצורן:

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 75281 + נספחים

14. א.

לפניכם חמישה משפטים ובהם מילים מודגשות.

- (1) בני אדם **מונעים** על פי רגשותיהם.
- (2) יש רגשות ש**מונעים** הצלחה ויש רגשות ש**מניעים** את האדם להצלחה.
- (3) כשהאדם מוצף ברגשות חיוביים ו**נעימים** מופרשים בגופו חומרים המסייעים לו לתפקד ביעילות.
- (4) כאשר מציפים אותנו רגשות שליליים, רובנו מדחיקים אותם, מתכחשים אליהם ו**נמנעים** מלהרגיש אותם.

(5) המוזיקה באולם ההמתנה **מנעימה** את שהותם של הלקוחות.

מיינו את המילים המודגשות לשלושה זוגות לפי השורש, וכתבו ליד כל זוג את השורש המשותף.

שימו לב: את המילים **מונעים**, **מונעים** העתיקו מנוקדות.

1. הזוג: _____ השורש: _____
2. הזוג: _____ השורש: _____
3. הזוג: _____ השורש: _____

ב. לפניכם משפט ובו שתי מילים מודגשות.

המוח הוא בבחינת ההגה המכוון, והלב נמשל ל**מנוע** ה**מתניע** ומקדם.

מבין המילים המודגשות במשפט זה העתיקו את המילה שהשורש שלה זהה לשורש של אחד הזוגות שבסעיף א. כתבו את השורש המשותף.

המילה: _____ השורש המשותף: _____

ג. ליד כל אחד מן הפעלים שלפניכם כתבו שם פעולה מאותו הבניין, וציינו את הבניין המשותף.

<u>שם הפעולה</u>	<u>הבניין</u>
מונעים	_____
מניעים	_____
נמנעים	_____

ד. לפניכם שני משפטים ובהם המילה "נעימה" מודגשת.

- (1) בראשית הערב הושמעה **נעימה** ערבה לאוזן.
- (2) רוח **נעימה** נשבה מכיוון הים.

כתבו את המשקל של המילה "נעימה" בכל אחד מן המשפטים.

- במשפט 1: _____
- במשפט 2: _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 75281 + נספחים

15. א. לפניכם קטע.

ללא אינטליגנציה רגשית הרגשות מנווטים את האדם והוא מובל בידיהם. האדם שבוי בידי רגשותיו, ויש חשש שהוא ינותב למחוזות שאינם טובים לו, ורעים מאוד לסביבתו. המודעות מכוונת את האדם לשלוט ברגשותיו ולא להישלט בידיהם.

העתיקו מן הקטע ארבעה פעלים סבילים (פועל אן שם פועל) מבניינים שונים, וציינו את הבניין של כל אחד מן הפעלים שהעיתם.

הפועל:	_____	הבניין:	_____
הפועל:	_____	הבניין:	_____
הפועל:	_____	הבניין:	_____
הפועל:	_____	הבניין:	_____

ב. לפניכם מילים מחידושי האקדמיה ללשון העברית.

עצים (אינטנסיבי) _____

חשכון (בִּלְקָאוֹט) _____

מידעון (פרסום המופץ מטעם גוף מסוים ובו סוגי מידע שונים) _____

(1) הקיפו את המילה היוצאת דופן מבחינת דרך התצורה שלה.

(2) ליד כל אחת מן המילים כתבו את המשקל שלה ואת משמעותו אן את הצורן הסופי שבה ואת משמעותו.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 75281 + נספחים

16. א. לפניכם רשימה של שמות פעולה.

הַזִּיה, הַמָּרָה, הָאָרָה, הַנָּאָה, הוֹקְרָה, הַלִּימָה, הַצָּלָה, הַלָּצָה

(1) העתיקו מן הרשימה שני שמות פעולה שהם "א הראשונה שבהם שורשית.

(2) העתיקו מן הרשימה: שם פעולה מגזרת נחי ע"ו/י: _____

שם פעולה מגזרת חסרי פ"נ: _____

שם פעולה מגזרת נחי פ"י/ו: _____

(3) מן השורש של המילה **הַזִּיה** כתבו שם תואר – _____

ב. לפניכם חמש מילים: **תוֹרָשָׁה, המוֹמָה, מוֹלָד, תוֹסַפֶּת, תוֹמָכָה**

הקיפו שתי מילים שבהן האות וי"ו אינה אות שורשית.

ג. לפניכם שני משפטים ובכל אחד מהם שתי מילים מודגשות. **הקיפו** בכל משפט את המילה המתאימה לתוכן המשפט.

• מעשה חוזר ונשנה / נשנה שנובע מדחף רגשי עלול לגרום תסכול.

• **החקלאי / חקלאי** הצעיר השבית לראשונה את עבודת האדמה בשנת השמיטה תשפ"ב.

ד. לפניכם שלושה שמות מחידושי האקדמיה ללשון העברית.

צִפִּירור (אור מהבהב וצופר המותקנים ברכב חירום. בלשון הדיבור: צ'קלקה)

גִּלְלוֹר (כלי בצורת גליל שבו שברי זכוכית צבעוניים המשתקפים מול האור. בלועזית: קליידוסקופ)

תְּקִלִּיטור (דיסק)

(1) מה משותף לשלושת השמות מבחינת דרך התצורה? בחרו שם אחד והדגימו באמצעותו את תשובתכם.

(2) האם המילה מִטְאֹר שייכת לקבוצת השמות שבסעיף זה? נמקו את תשובתכם.

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 75281 + נספחים

טיוטה

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

טיוטה

This image shows a full page of blank white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a template for writing or drawing. There are no margins, text, or other markings present.

"איתך בכל מקום, גם בבגרות.
בהצלחה, מועצת התלמידים והנוער הארצית"

"معك في كل مكان، وفي البجروت أيضًا.
بالنجاح، مجلس الطلاب والشبيبة القطري"

**נספחים: נספח 1 – מאמרים ונספח 2 – דף עזר
לשאלון עברית: הבנה, הבעה ולשון
לבתי ספר עצמאיים
75281, קיץ תשפ"ג**

נספח 1 – מאמרים

לפניכם שלושה מאמרים.

קראו אותם, וענו על השאלות בשאלון המחברת המצורף.

מאמר א

ניהול רגשות

מאת הרב אייל אונגר

- א התפקוד של האדם בשגרת היום-יום מושפע ממצב הרוח שלו: כשהאדם מוצף ברגשות חיוביים ונעימים מופרשים בגופו חומרים הממלאים אותו באנרגיה ומסייעים לו לתפקד ביעילות. לעומת זאת כשרגש שלילי גואה באדם איכות התפקוד שלו נפגעת. רגשות חיוביים הם גם גורם מכריע בקבלת החלטות, משום שתחושה טובה מייצרת ביטחון בהווה ואמון בעתיד, ומתוך תפיסה זו האדם מפעיל את מנגנון קבלת ההחלטות שלו.
- ב כיצד מתעוררים רגשות? נראה לנו כי אירועי החיים הם שמייצרים את מערכת הרגשות. לא פעם יש לכך ביטוי בתפילותינו – אנו מבקשים מריבונו של עולם שישינה מהלכים, "יזיז" כמה "חיילים" בלוח המשחק של החיים כדי שנרגיש טוב יותר: יחליף את הבוס שלנו בעבודה או את השכנה ממול, יעלה לנו את שכר עבודתנו, ועוד אין-סוף משאלות ובקשות לשינוי המציאות. ואז? אז נהיה מאושרים, ורגשות נעימים יציפו אותנו.
- ג האומנם? האם המציאות היא שמשפיעה על מצב הרוח והנפש שלנו? האם המציאות היא שקובעת מה נרגיש לטוב או למוטב? למרבה הפליאה, התשובה היא שלילית. תחושת הסבל שאדם חווה אינה בהכרח תולדה של מציאות חיים קשה. דרך התגובה – התמודדות לקויה או פרשנות שגויה – היא שגורמת את עיקר הצער ומייצרת רגשות שליליים.
- ד לפעמים נדמה לנו שאיננו יכולים להתמודד עם הרגשות שלנו ולהשפיע עליהם. אולם זו טעות: למחשבה שלנו יש השפעה רבה על הרגשות שלנו, ובוודאי יש לה השפעה ניכרת על התוצאות של הרגשות האלה. איננו יכולים לשלוט בכל מה שקורה לנו, אולם אנו יכולים לשלוט בתגובות שלנו ובהשפעה שיש להן על מצבנו הרגשי. נזכור שהמציאות היא לעולם אובייקטיבית. היא אינה "טובה" או "רעה" אלא תלויה בעיני המתבונן. הפרשנות הסובייקטיבית, האישית היא שצובעת את המציאות ברגשות חיוביים או שליליים. במקום להתפלל שהמציאות תשתנה, נתפלל שאנחנו נשתנה ונהיה חזקים יותר, גמישים יותר במחשבה, סבליים יותר, כדי שנוכל להתמודד בקלות רבה יותר עם האתגרים בחיי היום-יום, ואז חיינו יהיו נוחים, רגועים ויעילים. עלינו לזהות את התכונות החסרות לנו לשם התמודדות יעילה יותר עם המציאות, ולבקש כי משמיים יסייעו לנו לרכוש אותן.

* מעובד על פי הרב אונגר, א' (תשע"ח). לגעת בנפש, חלק 1, עמ' 304–310.

- ה במצב אידיאלי האדם משכיל לנהל את רגשותיו – הן את הרגשות החיוביים הן את הרגשות השליליים. נאמר: "הצדיקים – ליבם ברשותם" (בראשית רבה סז, ח). הם אינם נתונים ברשות הלב, אינם נסחפים אחר הרגש וגחמותיו, אך גם אינם מתעלמים מקיומו ואינם מדחיקים אותו. הדבר מעיד על אינטליגנציית רגשית. אדם בעל אישיות כזו יכול להרגיע את עצמו כאשר הוא חש מועקה או תסכול. הוא אינו מדחיק את רגשותיו, שכן הדחקה גורמת לרגשות להמשיך לתסוס ולהעיק מתחת לפני השטח. תחושות שליליות שמודחקות אינן נעלמות, אלא נצברות ובסופו של דבר מתפרצות.
- ו המוח הוא ההגה, המכוון את האדם בחייו, והלב הוא המנוע המעורר בו אנרגיות. אי אפשר לו לאדם במסע חייו לזה בלא זה, נצרך הוא להגה המנווט ולכוח המנוע המתניע ומקדם. זהו אדם בעל אינטליגנציית רגשית המודע לרגשותיו ומנהל אותם בתבונה.

מאמר ב

נהלך ברגש מאת הרב יוסף פרידמן

- א בהיותי מורה עקבתי אחרי תלמידיי הבוגרים וגיליתי ששיעור גבוה מן המצטיינים לא נחלו הצלחה בחיי היום-יום שלהם. לעומת זאת שיעור גבוה מן המסיימים בציונים נמוכים תפקדו היטב בחברה, במקומות העבודה ובחיי המשפחה. מהי הסיבה לכך? מדוע התלמידים שהיכולת האינטלקטואלית שלהם אינה מיטבית הצליחו בחיים יותר מן המצטיינים?
- ב שני כוחות שולטים באדם ומכוונים את התנהגותו: השכל והרגש. הרגשות דומיננטיים מאוד בחיינו. החוויות שאנו חווים והרגשות המתלווים אליהן הם כמו מצפנים המנחים אותנו ומשפיעים על התקשורת הבין-אישית שלנו. אנחנו מנסים להיות רצויים, חיוביים ושייכים לחברה, רוצים לחוות שמחה והתרגשות, ומתאמצים שלא לחוות עלבון, כאב ואכזבה. הרגשות שלנו מעוררים בנו מוטיבציה לפעול, ובלעדיהם כמעט אין טעם לחיינו.
- ג עם זאת רגשות ללא מעצורים אינם מיטיבים עם בעליהם. החלטה המתקבלת מתוך סערת רגשות, בלי מחשבה תחילה, עלולה להפר את האיזון העדין של יחסינו עם הזולת. פעולה המונעת מרגש המתפרץ בלי מחשבה או תכנון – סיכויי הצלחתה קטנים, וכשפעולות כאלה חוזרות ונשנות, סביר שנחוש תסכול מתמשך. אדם שרגשותיו אינם מאוזנים, הוא עצמו סובל מכך: כל פגיעה קטנה נראית לו עלבון כבד.
- ד במוח האדם יש חלק הממונה על הידיעה, ההכרה והתפיסה – קוגניציה, והוא מופקד בין השאר גם על ויסות הרגשות⁽¹⁾ באמצעות ניתוח הגיוני. רגש הוא דבר טוב וחיובי אך ורק אם הוא משולב בהיגיון ומנווט על ידי השכל. השליטה של האדם ברגשותיו באמצעות כוח הדעת מכונה "אינטליגנציית רגשית", דהיינו הבנת הרגשות של עצמו ושל אחרים, והיכולת להפעיל שיקול דעת בנוגע אליהם.

* מעובד על פי הרב פרידמן, י' (תשע"א). **נהלך ברגש**, עמ' 40–83.

(1) ויסות רגשות – היכולת של האדם לאזן את רגשותיו ולהתאים אותם למצב נתון.

- ה המוח מעורב בחוויית הרגש: כאשר אדם חוזה חוויה כלשהי, המידע נקלט ומעובד במוחו, ורק לאחר שהבין את המתרחש מתעוררים בו רגשות בנוגע לאירוע שחוהה. למשל אם נשמע רעש כלשהו בלילה ייתכן שנחשוב שזהו ניסיון פריצה ונרגיש פחד. כלומר רגש הוא תוצאה של מחשבה. לכן אם נצליח לשנות את המחשבה נוכל להפוך רגש שלילי לרגש חיובי: אם נבין שמקור הרעש הוא שמחה בבית השכנים, ייעלם הפחד ונרגיש רגועים.
- ו במשך היום אדם ע"ד לאירועים שונים המעוררים בו מגוון תחושות: רגשות שליליים כמו חשש, פחד, כעס, עצב, תסכול או ייאוש, וכנגדם רגשות חיוביים כמו שמחה ועליצות, חדווה ורוממות רוח. מקובל לחשוב שרגשות הם ספונטניים ולא ניתנים להכוונה. לאמיתו של דבר, מחשבות האדם – וליתר דיוק, הפרשנות שלו לעובדות ולנתונים – גורמות לו להרגיש מה שהוא מרגיש. מחשבות שליליות מחוללות רגשות שליליים. עלינו לזהות מחשבה שלילית כדי שנוכל לשנות אותה. היכולת לשפר את חיינו באמצעות שינוי המחשבות וממילא שינוי הרגשות – היא כוח עצום. אם ילמד האדם לזהות את רגשותיו, לשלוט בהם ולנווט אותם – חיי ייךאו אחרת. חשוב להדגיש ששליטת המוח על הלב אין פירושה דיכוי והחנקת התחושות. אנו שואפים לנתב את רגשותינו ולא לאפשר לרגשות להוביל אותנו. עלינו להיות מובילים ולא מובלים!
- ז אנשים המודעים לרגשותיהם, מנהלים אותם וגם קוראים היטב את רגשותיהם של האחרים, הם בעלי אינטליגנציית רגשית. אנשים אלה יודעים להתמודד עם רגש ביעילות ונהנים מיתרון בכל תחום בחיים. הם ניחנים גם ביכולת שכלית טובה.
- ח לעומת זאת אנשים שיש להם מנת משכל גבוהה אך אין להם אינטליגנציית רגשית מתאפיינים בשאפתנות. יש להם ביטחון ביכולת האינטלקטואלית שלהם. אנשים אלה מבטאים את מחשבותיהם בבהירות ובשטף. הם מנותקים מרגשותיהם ולכן אינם מביעים אותם. הם מקובעים במחשבתם ונעדרים ספונטניות. הם מנותקים גם מרגשות הזולת, ולכן אין להם מודעות למה שקורה אצל האחר. אפשר להגדירם אדישים, קהים וצוננים מבחינה רגשית.
- ט אנשים בעלי אינטליגנציית רגשית מאוזנים מבחינה חברתית. הם גלויי לב ובעלי יכולת מצוינת ליצור קשר עם אנשים ולגלות סימפתיה ואכפתיות במערכות היחסים שלהם. חיי הרגש שלהם עשירים. הם נוטים להיות אסרטיביים ולעמוד על שלהם, להביע את רגשותיהם ולחוש תחושה חיובית בנוגע לעצמם.
- י כדי שנחיה טוב יותר עם עצמנו ועם הסובבים אותנו חשוב שנעצים את כישורי האינטליגנציית הרגשית שלנו, והדבר אפשרי: כל אדם מסוגל לפתח בתוכו כישורים אלה ולשכלל אותם.

מאמר ג**לחיות את עצמנו**

מאת מלכה וגנר

- א הרגש והשכל מנוגדים זה לזה. אי אפשר להוכיח קיום של רגש, וגם אי אפשר לשכנע את ההיגיון בצדקתו של רגש זה או אחר. לא נוכל להוכיח בכלים מדעיים שאנחנו מתגעגעים, ואין טעם להתווכח עם ילדנו בניסיון לשכנעו כי אין סיבה לפחד מזריקות.
- ב היכולת של האדם לנהל את רגשותיו באמצעות שכלו נקראת "אינטליגנצייה רגשית". המערכת השכלית, מטבעה, מתמקדת בדברים הרחוקים והכלליים, ואילו המערכת הרגשית מתמקדת בדברים הקרובים והפרטיים. האינטליגנצייה הרגשית היא איחוד של שתי המערכות – היכולת של האדם להסתכל על עצמו, כלומר על הקרוב והפרטי – בכלייה של המערכת השכלית, כלומר ממרחק.
- ג בדרך כלל המערכת הרגשית מהירה ותוקפנית יותר מן המערכת השכלית. כדי שהאינטליגנצייה הרגשית תבוא לידי ביטוי, יש להמתין לפני שמגיבים. ברוב המקרים תגובה מיידית היא רגשית, ולכן כדי לעשותה שקולה ומחושבת צריך "לספור עד עשר", כלומר להמתין זמן מה כדי לאפשר למערכת השכלית להשפיע. עם זאת לא כדאי להגזים ו"לספור עד אלף", שכן המתנה ארוכה מדי עלולה לגרום להדחקה של הרגש ולהזיק לאדם.
- ד אדם שהאינטליגנצייה הרגשית שלו מפותחת מסוגל לזהות רגשות שלו ורגשות של אחרים, וכן לרתום את הרגשות לפתרון בעיות. למשל כאשר אדם כזה מזהה מצוקה רגשית של אדם אחר, הוא יכול להציע לו עזרה. הוא מסוגל גם לשלוט ברגשותיו ולווסת את עוצמתם. לדוגמה, כאשר ילד שב הביתה נסער, אם אימו בעלת אינטליגנצייה רגשית גבוהה, היא תדע כיצד להרגיע אותו ולמתן את סערת רגשותיו. היא לא תבטל את הרגשות שלו, והיא גם לא תלבה אותם, אלא היא תדע להעמיד אותם בפרופורציה.
- ה הכרת הרגשות והכוונתם הן למעשה "מודעות" – היכולת להכיר בכוחות המניעים את הרגשות ולנתב אותם באמצעות השכל. ללא אינטליגנצייה רגשית, הרגשות הם שמנתבים את האדם. רגשות המונעים ללא שליטה עלולים להביא את האדם למחוזות שאינם טובים לו ורעים מאוד לסביבתו. אדם בעל מודעות הוא אדם היודע לשלוט ברגשותיו ולא להישלט בידיהם.

* מעובד על פי וגנר, מ' (תשס"ט). לחיות את עצמנו, עמ' 504–520.

נספח 2 – דף עזר

טבלת התנועות

התנועות הקטנות	התנועות הגדולות	התנועות החטופות	
a	פתח □	קמץ □	חטף פתח □
e	סגול □	צירי חסר □, צירי מלא □	חטף סגול □
i	חיריק חסר □	חיריק מלא □	
o	קמץ קטן □	חולם חסר □, חולם מלא □	חטף קמץ □
u	קובוץ □	שורוק □	

טבלת הגופים

גוף ראשון	גוף שני	גוף שלישי	
יחיד	מדבר	נוכח	נסתר
יחידה	מדברת	נוכחת	נסתרת
רבים	מדברים	נוכחים	נסתרים
רבות	מדברות	נוכחות	נסתרות

חלקי הדיבור: שם עצם, שם תואר, פועל (שם פועל), תואר הפועל, מילת יחס, מילת קישור

תחביר

דרכי ההבעה במשפט: משפט חיווי, משפט ציווי, משפט שאלה
סוגי המשפטים: משפט פשוט, משפט מורכב, משפט איחוי (מאוחד/מחובר)
סוגי הנשואים: נשוא פועלי (לרבות נשוא מורחב), נשוא שמני, נשוא קיומי (דמוי פועל: יש, אין)
התפקידים התחביריים במשפט: נושא, נשוא, אגוד, מושא, תיאור, לוואי, תמורה
סוגי התיאורים ופסוקיות התיאור: מקום, זמן, סיבה, תכלית, אופן, מצב, תנאי, ויתור
החלקים הבלתי תלויים במשפט: הסגר, פנייה, קריאה
מבני משפט מיוחדים: נושא סתמי, חלק ייחוד, חלק כולל
קשרים לוגיים: ריבוי והוספה, צמצום, השוואה, ברירה, הדגמה, זמן, סיבה ותוצאה, תכלית, ניגוד, ויתור, תנאי

תורת הצורות

בנייני הפועל:

קל-פעל (פעל), נפעל (נפעל), הפעיל (הפעיל), הפעל (הופעל), פעל (פיעל), פעל (פועל), התפעל (התפעל)
גזרות הפועל והשם:

גזרת השלמים, גזרת המרובעים
 גזרות החסרים (העלולים): חסרי פ"נ (חפ"ן), חסרי פי"צ (חפי"ץ), חסרי פ"י (חפ"י)
 גזרות הנחים: נחי פ"א (נפ"א), נחי פ"ו (נפ"ו), נחי ל"ה (נל"ה), נחי ל"א (נל"א), נחי ע"ו (נע"ו), נחי ע"י (נע"י)
 גזרת הכפולים (ע"ע)

דרכי תצורת המילים:

גזירה מסורגת: שורש ומשקל
 גזירה קווית: בסיס וצורן, הלחם בסיסים, ראשי תיבות (נוטריקון)
סוגי צורנים: צורן גזירה, צורן נטייה